

heeft behartigd, ten slotte door ziekte gedwongen werd Venezuela den 10en Januari ll. te verlaten, na de tijdelijke zorg voor de Nederlandsche belangen aan de Amerikaansche legatie te hebben opgedragen.

Toen uit berichten van den zaakgelastigde omstreeks het midden der maand December bleek dat zijn langer verblijf in Venezuela met het oog op zijn gezondheidstoestand zeer onraadzaam moest worden geacht, zijn aanstonds maatregelen genomen om in de vervanging van den heer VAN LEYDEN bij diens vertrek te voorzien.

Aan jhr. VAN CITTERS, gezantschapsraad te Berlijn, is dien-tengevolge opgedragen zich met den meesten spoed naar Caracas te begeven ten einde als tijdelijk zaakgelastigde op te treden. Den 21 dezer is de heer VAN CITTERS te Curaçao aangekomen.

In de West-Indische wateren bevinden zich behalve Hr. Ms. Suriname, sedert einde October Hr. Ms. pantserdekschip *Holland* en sedert 4 Januari Hr. Ms. pantserschip *de Ruyter*.

V. *Benoeeming van consuls.* Toen onze consul-generaal te Pretoria met verlof zijn standplaats verliet, was het met het oog op den aard der aanhangige zaken en de verhouding met de Britsche autoriteiten ten eenenmale noodzakelijk de waarneming van den post aan den beroepsconsul eener andere mogendheid op te dragen. De ondergeteekende meent niet te veel te zeggen door te beweren dat wij met ieder ander, hoe bekwaam overigens ook, in groote moeilijkheden zouden geraakt zijn. Van het hebben doen voorbijgaan eener geschikte gelegenheid kan geen sprake wezen. De bezwaren tegen aanwijzing van een niet-beroepsconsul zijn niet later ontstaan, doch bestonden van den beginne af, en ook door den heer NIEUWENHUIS zelf is de aanwijzing van een Nederlander nimmer voorgesteld.

Het plan is, onze vertegenwoordiging te Pretoria voorloopig te blijven opdragen aan het Belgisch beroepsconsulaat, waarover de Regeering zeer te vreden is. Inmiddels heeft de Engelsche regeering verklaard geen bezwaar te hebben tegen het dezerzijdsch voornemen om een onzer consulaire ambtenaren van beroep met een reis naar de voormalige republieken te belasten ten einde over verschillende onderwerpen, o. a. ook over de toekomstige regeling van onzen consulaire dienst in Zuid-Afrika, rapport uittebrengen. Te Lourenço Marques zal ons consulaat waarschijnlijk reeds spoedig weder aan een Nederlander opgedragen kunnen worden.

VI. *Veeuitvoer.* De ondergeteekende deelt volkomen het gevoelen dat wij behooren te blijven volharden in onze pogingen om de heropening der Duitsche grenzen voor ons vee te verkrijgen. Het voorname bezwaar der Duitsche Regeering tegen die heropening, namelijk de vrees voor overbrenging van mond- en klauwzeer, komt dank zij den uitmuntenden gezondheidstoestand van onzen veestapel gaandeweg geheel te vervallen. Met het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid wordt op dit oogenblik overleg gepleegd omtrent de beste wijze om de zaak verder te behandelen.

De meening dat getracht zou worden de openstelling der grenzen van tijd tot tijd te verkrijgen berust op een misverstand. Gewezen werd in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer op de mogelijkheid om op een enkel gebied eenige concessie te verkrijgen.

Wat België betreft, zoo zijn de voorwaarden waaronder wij daar te lande vee kunnen invoeren, tamelijk bevredigend. Het aantal plaatsen, waarheen ons slachtvee gebracht kan worden, is onlangs nog met één vermeerderd. Intusschen blijft de Regeering ook op verdere openstelling der Belgische grenzen werkzaam.

De vleeschinvoer uit Nederland in Duitschland kan van strenge handhaving van het veterinair toezicht daar te lande wellicht eenige last ondervinden, doch zal, daar ons vleesch goed is, daaronder niet lijden. Overigens ware het niet alleen in het belang van den Nederlandschen veehandel maar vooral ook in dat van den Duitschen consument indien Duitschland althans den invoer van ons slachtvee toestond, daar vleesch van ter plaatse van consumtie geslacht vee natuurlijk beter is dan geïmporteerd vleesch.

Het nieuwe Deutsche tarief van invoerrechten heeft de volle aandacht der Regeering. Het zal echter nog gewichtige ver-

anderingen kunnen ondergaan ten gevolge der tractaats-onderhandelingen van Duitschland met andere landen.

Artikelen.

Art. 6 A (letter v). Het is den ondergeteekende aangenaam, tot geruststelling van de leden die hunne bezorgdheid uitspraken over de veronderstelde ontstemming der Turksche Regeering wegens het optreden van den eersten drogman bij Hr. Ms. gezantschap te Constantinopel als tijdelijk zaakgelastigde, te kunnen herhalen dat hem van die ontstemming niets is gebleken.

Intusschen zoude het hem, ook ter bevrediging der Nederlandsche kolonie te Constantinopel, wel wenschelijk voorkomen bij afwezigheid van den gezant de waarneming van den gewichtigen post te Constantinopel in het vervolg aan een secretaris of raad van legatie te kunnen opdragen. Dit zal voor hem een reden te meer zijn om in overeenstemming met het ten deze bij de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer door hem opgemerkte, te zijner tijd de noodige gelden aan te vragen voor een secretarispost te gemelder plaatse.

Art. 13 en 14. Het was den ondergeteekende aangenaam te vernemen dat eenige leden volkomen instemming hebben betuigd met hetgeen te Peking verricht is, en met de voorstellen der Regeering betreffende het instellen van een gezantschapswacht aldaar. De aan die wacht verbonden kosten zijn inderdaad niet onbeduidend, doch vooreerst althans zijn zij onvermijdelijk.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

R. MELVIL VAN LYNDEN.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 23 Januari 1903.

VAN LIER.

SASSEN.

VAN BONEVAL FAURE.

LAAN.

VAN DER DOES DE WILLEBOIS.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk IV der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1903. (2)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

Algemeene beschouwingen.

§ 1. *Werkplan.* Het was voor den ondergeteekende eene vol-
doening te vernemen, dat vele leden zich met zijn aangegeven
werkplan op wetgevend gebied, met name voor wat betreft de
regeling der administratieve rechtspraak, geheel konden ver-
eenigen en met vertrouwen de uitkomst daarvan te gemoet
zagen.

Hij vindt in deze betuiging eene aansporing te meer om met
ernst zijne krachten te blijven wijden aan de volvoering zijner
voorgenomen taak.

§ 2. *Kinderwetten.* Met kracht wordt de voorbereiding van de
invoering der Kinderwetten doorgezet. Terecht wijst het Voor-

loopig Verslag op de groote wenschelijkheid dier invoering, welke ook door de Regeering herhaaldelijk onomwonden is erkend. De vraag echter of de wijzigingen in het Burgerlijk Wetboek niet afzonderlijk vooraf zouden kunnen worden ingevoerd, meent zij ontkennend te moeten beantwoorden. Het verdient naar haar oordeel beslist de voorkeur, hetgeen als ééne samenhangende regeling is tot stand gekomen, niet bij afzonderlijke gedeelten in werking te doen treden.

§ 3. *Gewenschte wetswijzigingen.* Indien de richtige uitvoering van het door den ondergeteekende voorgenomen werkplan het mogelijk maakt nog andere partieele wetswijzigingen ter hand te nemen dan die, welke thans reeds in voorbereiding zijn, dan zal hij zeker niet nalaten ernstige aandacht te schenken aan de onderscheidene onderwerpen van wetgeving, waarvan de herziening blijkens het Voorloopig Verslag wordt gewenscht.

Het zij hem vergund thans met deze eenvoudige bereidverklaring te volstaan en zich te onthouden van uitvoerige beschouwingen omtrent de in het Verslag genoemde onderwerpen.

Slechts enkele dier onderwerpen geven hem op dit oogenblik aanleiding tot bespreking.

II. *Wetboek van Koophandel.* In overeenstemming met hetgeen door hem werd medegedeeld bij de mondelinge beraadslaging in de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 10 December 1902, tegenover den heer van LIMBURG STIRUM, herhaalt de ondergeteekende gaarne de verklaring, dat het, ook naar zijne meening, in hooge mate gewenscht is een einde te maken aan den valschen schijn alsof Koninklijke instemming met het doel eener vennootschap wordt betuigd, waar Koninklijke bewilliging op de akte van oprichting daarvan wordt verleend.

Zeerecht. De vrees, dat de ondergeteekende niet genoegzaam overtuigd is van de noodzakelijkheid der herziening van deze materie, vindt hare rechtvaardiging niet in de op dit punt tusschen den anderen tak der volksvertegenwoordiging en hem gevoerde schriftelijke en mondelinge gedachtenwisseling.

Waar hij, schriftelijk, in antwoord op den in het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer medegedeelden drang naar herziening, den wensch heeft te kennen gegeven, dat hem in de naaste toekomst de gelegenheid zal worden geboden zijne krachten aan die herziening te wijden, werd daaraan mondeling toegevoegd (vergadering van 10 December 1902, *Handelingen* bladz. 494), dat hem het in overweging gegeven denkbeeld, om de voorbereiding dier herziening aan eene commissie op te dragen, geenszins onsympathiek was, en dat de instelling van eene zoodanige commissie in ernstige overweging zou worden genomen.

Hij herhaalt bij deze de beide voormelde verklaringen, onder toevoeging, dat hem voorsnog de instelling van een niet te talrijke commissie meer aanbevelenswaard zou schijnen dan een opdracht der voorbereiding aan één jurist, en zulks met het oog op het te behandelen onderwerp, hetwelk aanleiding geeft tot vragen van niet slechts zuiver juridischen, doch ook van bij uitstek practischen aard.

III. *Burgerlijke rechtsvordering.* De ondergeteekende vond reeds de gelegenheid in zijne Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer op te merken, dat het, naar zijne meening, niet op den weg der Regeering ligt van hare zijde thans pogingen aan te wenden om terug te komen op de bestaande regeling, die nog zoo kort geleden met algemeene instemming der deskundigen is tot stand gebracht.

Deze zienswijze wettigt evenwel niet het vermoeden, dat bij hem geen steun zou zijn te vinden voor pogingen om tot opheffing van op dit punt wél bewezen bezwaren te geraken; die steun wordt bij deze gaarne toegezegd aan eene oplossing waaromtrent het bij hem kan vaststaan, dat zij op afdoende wijze aan werkelijke bezwaren zal tegemoet komen.

Voorsnog is hij niet overtuigd, dat tegemoetkoming aan het verzoek der orde van advocaten in het arrondissement Rotterdam aan dezen eisch zou voldoen.

IV. *Strafrecht. Voorwaardelijke veroordeeling.* Aangenaam was het den ondergeteekende te vernemen, dat zijn voornemen om de voorwaardelijke veroordeeling, ook voor volwassenen, in

onze wetgeving op te nemen, de instemming van vele leden mocht verwerven. De voorbereiding van het daartoe strekkend voorstel is echter nog niet voldoende gevorderd om reeds nu in bespreking te treden van de beginselen, waarvan daarbij zal worden uitgegaan. Intusschen kan reeds thans de zekerheid worden gegeven, dat in geen geval het verband tusschen de voorwaardelijke veroordeeling en de straf uit het oog zal worden verloren, en dat dergelijke veroordeeling bij zware misdrijven geene toepassing zal kunnen vinden.

§ 4. *Arbeidscontract.* Zonder een oordeel uit te spreken omtrent de vraag of contractschennis meer voorkomt van de zijde des arbeiders dan van die des werkgevers, kan de ondergeteekende mededeelen, dat bepalingen van dwingend recht in het ontwerp van wet betreffende de arbeidsovereenkomst voor die gevallen zullen opgenomen worden, waarin de practijk het vermoeden wettigt, dat de voorgestelde regel, zonder dwingend te zijn, eene doode letter zoude blijven.

§ 5. *Betugeling van de speel- en drankzucht.* Het is den ondergeteekende voorsnog niet duidelijk in hoeverre men van hem de verwachting kon hebben, dat hij ter betugeling van de speel- en drankzucht tot meerdere toezegging bereid zoude zijn dan in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal is gedaan. In bedoeld antwoord toch gaf de ondergeteekende te kennen dat te zijner tijd overwogen zoude worden of door wettelijke bepalingen een einde zal kunnen en behooren te worden gemaakt aan het in het openbaar spelen om geld, terwijl daarin tevens werd medegedeeld, dat een wetsontwerp tot het tegengaan van loterijen in gereedheid was gebracht en bereids het Departement had verlaten, en dat bovendien aanvulling en verscherping van eenige bepalingen van het Strafwetboek, op de speelzucht betrekking hebbende, in overweging waren. De ondergeteekende meende door dat antwoord blijk te hebben gegeven op dit gebied diligent te zijn, en reeds te hebben gedaan wat redelijker wijze van hem kon worden verwacht.

§ 6. *Bescherming van het zedelijk karakter van het openbaar volksleven.* Het behoeft nauwelijks betoog, dat de ondergeteekende volkomen instemt met die leden, die van oordeel zijn, dat het streven naar bescherming van het zedelijk karakter van het volksleven gericht moet zijn op werkelijk bereikbare gevolgen en dat maatregelen, die slechts op verplaatsing van het kwaad zouden uitloopen, als nutteloos en doelloos mogen worden aangemerkt.

Voor zoover dan ook, buiten het terrein der wetgeving om, maatregelen door hem zijn genomen, is hij er allereerst op bedacht geweest niet in te grijpen, waar van dat ingrijpen weinig of geen resultaat ten goede kon worden verwacht.

Waar alleen door wijziging en aanvulling der wet verbetering kan worden aangebracht is het zijn voornemen deze niet bij afzonderlijk ontwerp, maar tegelijk met andere noodzakelijke wijzigingen van het Wetboek van Strafrecht aan de orde te stellen. De niet alleen moeilijke maar ook uiterst netelige aard van het onderwerp in zijn geheel moet den ondergeteekende weêrhouden reeds nu omtrent eene toekomstige regeling in bijzonderheden te treden. Gaarne intusschen legt hij de verklaring af, dat hij, voor het streven der in het Voorloopig Verslag bedoelde adresbeweging groote sympathie gevoelt.

§ 7. *Politie.* De ondergeteekende meent, evenals bij het mondeling debat over hoofdstuk IV der Staatsbegroting in de Tweede Kamer gevoerd, om de redenen bij die gelegenheid ontvouwd, zich ook thans te moeten onthouden van bespreking der vraag of inderdaad de bemoeiingen der Rijkspolitie in verband met den zoogenaamden „postenorder“ met reden aanleiding hadden kunnen geven tot een ernstig conflict tusschen het Rijks- en het gemeente-politiegezag en tot zekere hoogte tot zoodanig conflict hebben geleid.

De omstandigheid, dat de ondergeteekende met zijn ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken in overleg is getreden omtrent aanvulling van artikelen der Gemeentewet, ten einde te geraken tot eene betere wettelijke regeling van de verhouding tusschen de Rijks- en de gemeentepolitie en van hunne onderlinge

samenwerking, toont genoegzaam aan, dat de tegenwoordige toestand, onder deze opzichten, ook hem niet bevredigt. Het zou voor hem eene voldoening zijn indien die regeling zoodanig kon worden getroffen, dat in het vervolg voor onzekerheid te dien aanzien geene termen meer bestonden.

Daar de Overheid verplicht is te waken in het algemeen, dat door den een geen onrechtmatige inbreuk worde gemaakt op de vrijheid van den ander, zoo behoort het ook alleszins tot haar taak de vrijheid van arbeid te beschermen. Dat de Overheid zich van deze verplichting niet behoorlijk kan kwijten zonder aanvulling der Rijkswetgeving, wordt volgens de meening van den ondergeteekende door de tot nu toe opgelane onderzinking niet bevestigd. Mocht intusschen nader blijken, dat de Overheid, door gemis aan de noodige wetsvoorschriften, hare boven aangeduide taak niet naar behooren zou kunnen vervullen, dan zal hij zeker niet aarzelen de noodige voorstellen te doen om daarin te voorzien.

§ 8. *Telkaarten en strafbladen.* Uit een nog onlangs te dezer zake ingesteld onderzoek is het den ondergeteekende niet gebleken, dat, voor de bewerking van het grondmateriaal der Gerechtelijke Statistiek, van de zijde der administratie overdreven eischen zouden worden gesteld of onmogelijk te beantwoorden vragen zouden worden opgegeven.

Dat evenwel de werkzaamheden in zake genoemde statistiek, voor de met het verzamelen der elementaire gegevens belaste rechterlijke organen, omvangrijk zijn en hier en daar overmatig, wordt door hem, mede op grond van de resultaten van vorenbedoeld onderzoek, gaarne toegegeven. In verband hiermede kan worden medegedeeld, dat, waar inkrimping der gestelde eischen met het belang eener goede statistiek niet zou zijn overeen te brengen, bij hem plannen in overweging zijn, om, door vermeerdering van werkkrachten, waar zulks noodig mocht blijken, aan de bestaande bezwaren tegemoet te komen.

Den in algemeene termen vervatten twijfel aan de betrouwbaarheid der uitkomsten meent hij, waar adstruictieve aanwijzingen dienaangaande in het Verslag ontbreken, vooralsnog als niet gerechtvaardigd te mogen aanmerken.

§ 9. *Schandaal-colportage.* De ergerlijke tooneelen, vooral in den laatsten tijd, door het venten van allerlei aanstootgevende pamfletten en geschriften, hebben den ondergeteekende aanleiding gegeven om met zijnen ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken in overleg te treden ten einde maatregelen te beramen om daaraan een einde te maken. De correspondentie daarover is nog loopende.

§ 10. *Woonwagens.* Gelijk de ondergeteekende reeds het vorige jaar de eer had op te merken in zijn antwoord op het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer op het IVde hoofdstuk der Staatsbegroting voor 1902, ligt het z. i. ingevolge art. 135 der Gemeentewet, op den weg van den gemeentelijken wetgever om verbodsbepalingen in het leven te roepen tegen het vertoeven met woonwagens binnen de gemeente.

Nu hij intusschen moet vernemen, dat de overlast, door die woonwagens veroorzaakt, meer en meer toeneemt en de onveiligheid en de onzedelijkheid daardoor worden bevorderd, verklaart hij zich bereid de aandacht van zijnen ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken daarop te vestigen, en met dezen in overleg te treden over de vraag op hoedanige wijze dit kwaad het best ware tegen te gaan.

§ 11. *Tolken ter terechtzitting voor strafzaken in Friesland.* Met de hier gemaakte opmerking, dat tolken op de terechtzittingen in Friesland niet noodig zijn, kan de ondergeteekende zich in het algemeen wel vereenigen.

Artikelen.

IIde AFDEELING.

Kosten der rechterlijke macht.

De ondergeteekende schaart zich aan de zijde van de leden, die van oordeel waren, dat in het algemeen niet voetstoots kan worden toegegeven, dat het bekleeden van particuliere betrekkingen door leden der rechterlijke macht schade zoude

doen aan den goeden naam harer onafhankelijkheid en onpartijdigheid ten onzent.

Gelijk hij de eer had in antwoord op eene soortgelijke opmerking voorkomende in het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer mede te deelen, heeft hij tot dusverre niet kunnen bespeuren, dat zulks in werkelijkheid, of ook slechts in de oogen van het publiek, wel het geval is geweest.

Aan de in het Voorloopig Verslag vervatte mededeeling, dat in eene afdeeling de meening werd uitgesproken als zou uitbreiding van het personeel van het Gerechtshof te Amsterdam dringend noodig zijn, zal de ondergeteekende zeker aandacht schenken, zoodra het hem zal zijn gebleken, dat de weg van wettelijke voorziening moet worden ingeslagen ter opheffing van de bezwaren, die thans door genoemd Gerechtshof worden ondervonden.

Vooralsnog bestaat te dien aanzien bij hem geen volstrekte zekerheid, omdat hij voor zich nog niet overtuigd is, dat althans eenige verbetering van gewicht niet zou zijn te verkrijgen, door een krachtiger samenwerking tusschen college en balie. Dat tegen een mogelijk gestelde vermindering van het aantal raadsheeren, waarmede de hoven vonnissen, als bezwaar zou kunnen worden aangevoerd, dat dusdoende het verband zou worden verbroken, hetwelk bestaat tusschen den Hoogen Raad waar 7, de hoven waar 5 en de rechtbanken waar 3 rechters recht spreken, meent de ondergeteekende te mogen betwijfelen. Het enkele feit, dat thans een zoodanig verschil in de samenstelling der Kamers bestaat, kan voorzeker niet gelden als argument tegen eene regeling waardoor, ook ten aanzien van den Hoogen Raad, aan zoodanige ongelijkheid een eind zoude worden gemaakt en, waar het Voorloopig Verslag geen anderen grond voor de afkeuring van den bedoelden maatregel aangeeft, meent de ondergeteekende, dat de opmerking wel eenigszins op eene petitio principii gelijkt.

Hoezeer de ondergeteekende niet wil ontkennen, dat vooral door de invoering der Leerplichtwet de werkzaamheden aan de Kantongerechten belangrijk zijn toegenomen, zoo is hij nog niet tot de overtuiging gekomen, dat vermeerdering van het getal ambtenaren van het openbaar ministerie bij die gerechten thans reeds een dringende noodzakelijkheid moet geacht worden. Zijne aandacht blijft intusschen op deze belangrijke aangelegenheid gevestigd.

Vde AFDEELING.

Dat nog steeds verschil van gevoelen heerscht omtrent het nut der instelling van de districts-commandanten, tevens inspecteurs van de rijksveldwacht, kan de ondergeteekende niet anders dan betreuren, te meer daar hij, na een nauwkeurig opzettelijk ingesteld onderzoek, tot de overtuiging is gekomen dat, om niet te spreken van de vele en gewichtige werkzaamheden, aan die ambtenaren opgedragen, zij niet weinig hebben bijgebracht tot verheffing van het peil van de rijksveldwacht, vooral ook door te waken dat geene verkeerde elementen in het korps worden opgenomen en dat de slechte daaruit worden verwijderd. Ook de omstandigheid dat de districts-commandanten behooren tot een hooger maatschappelijken kring dan het gewone personeel, kan niet anders dan bevorderlijk zijn aan het zoo noodzakelijk prestige en doet dientengevolge hun invloed ten goede op de manschappen rijzen.

Wat hunne verhouding betreft tegenover het onbezoldigd personeel, voor zooveel dit behoort tot de beambten der gemeente-politie, zij er op gewezen dat deze zich, ingevolge art. 3 der instructie voor de onbezoldigde rijksveldwachters, vastgesteld bij Ministerieel besluit van 22 Juni 1893 n°. 152, uitsluitend bepaalt tot het houden van toezicht op gedrag en geschiktheid van die beambten. Gezag over hen wordt door de districts-commandanten niet uitgeoefend. Alleen in buitengewone gevallen — art. 23 der instructie — kan hunne hulp worden ingeroepen, doch men mag vrijelijk aannemen, dat zulks nimmer geschiedt zonder overleg met den burgemeester of den commissaris van politie. Klachten over het optreden van districts-commandanten ten aanzien van het gemeentelijk politiepersoneel, voor zooveel dit is voorzien van eene aanstelling tot onbezoldigd rijksveldwachter,

Eindverslag der Comm. van Rapp. over het ontwerp van wet tot vastst. van hoofdstuk V der Staatsbegr. voor 1903. (2)

werden dan ook nimmer vernomen, en mocht daarvan te eeniger tijd sprake zijn, dan zal de ondergeteekende niet in gebreke blijven de districts-commandanten te wijzen op de positie, die zij tegenover dat personeel en de daarboven geplaatste chefs hebben in te nemen.

Bezoldiging en pensionneering van Commissarissen van politie uit 's Rijks kas. Aan eene wettelijke regeling van de pensionneering der commissarissen van politie moet in ieder geval eene wijziging van artikel 191 der Gemeentewet voorafgaan, waaromtrent door den ondergeteekende overleg wordt gepleegd met zijnen ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken. Wanneer die wijziging haar beslag zal hebben gekregen, zal ernstig worden overwogen of de in het Voorloopig Verslag aangegeven wijze van regeling van dat pensioen de voorkeur verdient boven eene regeling waarbij dat pensioen komt ten laste van de gemeentekas.

Getal veroordeelingen. Het groote getal veroordeelingen kan bezwaarlijk worden geweten aan het personeel der politie, daar deze volgens de wet verplicht is van alle strafbare feiten, die te harer kennis komen, proces-verbaal op te maken, terwijl het ter beoordeeling van de ambtenaren van het Openbaar Officie staat, of al dan niet termen tot vervolging aanwezig zijn. Voor wat het personeel der politie betreft, kan derhalve uit de hier statistisch verstrekte gegevens geene andere conclusie worden getrokken, dan dat de beambten over het algemeen nauwgezet hun plicht vervullen en blijf geven van ijver bij de uitoefening van de hun opgelegde taak.

Premiestelsel. De ondergeteekende veroorlooft zich het premiestelsel buiten bespreking te laten, als betreffende een onderwerp uitsluitend van gemeente-politie.

Ook volgens het oordeel van den ondergeteekende hadde de hier bedoelde ambtenaar van het Openbaar Ministerie beter gedaan zijne kritiek tegen het premiestelsel bij de politie niet in het openbaar te oefenen, zoolang niet vaststond, dat andere voor hem meer aangewezen middelen faalden om tot verbetering te geraken.

Dienstwoningen voor Rijksveldwachters. Het onderzoek naar de geschiktheid van de successievelijk ledig komende tolhuizen voor rijksveldwachterswoningen is loopende, en daar, waar die huizen wat ligging, inrichting enz. betreft, doelmatig blijken te zijn, zullen zij, ten fine boven omschreven, door het Departement van Justitie in beheer worden overgenomen.

VIIIste AFDEELING.

Kosten der Rijkswerkinrichtingen.

De ondergeteekende is zeer erkentelijk voor de waardeering, welke de door hem ten opzichte van de Rijkswerkinrichtingen gedane en nog te doene stappen hebben mogen ondervinden. Zijne aandacht blijft bij voortdurend op deze gewichtige gelegenheid gevestigd.

Met den wenk aan het slot dezer paragraaf gegeven zal, desnuttig geacht, gaarne rekening worden gehouden.

De Minister van Justitie.

J. A. LOEFF.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 23 Januari 1903.

VAN LIER.
SASSEN.
VAN BONEVAL FAURE.
LAAN.
VAN DER DOES DE WILLEBOIS.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk V der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1903. (2)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

§ 1. *Vermeerdering van stemdistricten.* De hier uitgesproken wenschelijkheid wordt door den ondergeteekende volkomen beaamd, zooals, behalve uit zijne beschikking van 9 Mei 1902, n°. 3351, afl. B.B. (opgenomen in de *Staatscourant* van 13 Mei 1902, n°. 110) mede blijken kan uit zijne beschikking van 22 Januari ll. n°. 319, afl. B.B. (opgenomen in de *Nederlandsche Staatscourant* van 23 Januari 1903, n°. 19).

§ 2. *Provinciale wet.* Betreffende de hier gemaakte opmerking moge worden herinnerd aan de in 1887 gewijzigde redactie van art. 129 der Grondwet van 1848, waarin het bestaan der dubbele provinciale begroting zijn grond vond. Bij de herziening der Provinciale wet zal rekening worden gehouden met de redactie van de artt. 137 en 141 der Grondwet, gelijk zij thans luiden.

Ook aan de regeling van het tijdstip der gewone wintervergadering zal de ondergeteekende zijn aandacht wijden.

§ 3. Gemeentewet.

a. De ondergeteekende meent zich te mogen onthouden van in debat te treden over de vraag of eene herziening der Gemeentewet in algemeenen zin al dan niet gewenscht is. Volkomen stemt hij in met die leden, welke van oordeel zijn, dat het beter is achtereenvolgens enkele partiele verbeteringen aan te brengen dan, door het wachten op eene algemeene herziening, alle herziening en aanvulling voor geruimen tijd te verschuiven.

Zoo wel het reeds ingediende als het thans in bewerking zijnde ontwerp tot partiele herziening is van die overtuiging de vrucht.

Ten aanzien van het vierde der meer in het bijzonder genoemde punten kan hij overigens slechts bevestigen de mededeeling van zijn ambtgenoot van Justitie in de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van de Commissie van Rapporteurs uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal over Hoofdstuk IV der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1903, dat omtrent deze zaak tusschen beide Departementen overleg wordt gepleegd.

b. Eene bespreking van het hier bedoelde economische vraagstuk zal uit den aard der zaak beter tot haar recht komen bij de behandeling van het toegezegde ontwerp tot herziening van de bepalingen der Gemeentewet betreffende de gemeentelijke bedrijven. Voor zooveel noodig zal alsdan ook het denkbeeld overweging kunnen vinden, om bij de wet aan het ondernemen van deze bedrijven grenzen te stellen.

c. Het was den ondergeteekende aangenaam te vernemen, dat het door de Regeering ingenomen standpunt ten aanzien van bijdragen uit de gemeentekas voor kerkelijke doeleinden door onderscheidene leden juist wordt geacht.

d. Hetzij den ondergeteekende vergund zich hier te mogen bejalen tot eene herhaling van de reeds elders door hem gegeven verzekering, dat telkens wanneer bij eene burgmeestersbenoeming aan een niet-ingezetene boven een ingezetene de voorkeur wordt gegeven, vooraf met zorg is overwogen wat het belang der gemeente, dat ingevolge art. 61, tweede lid, der Gemeentewet in deze den doorslag moet geven, vordert.

Artikelen.

IIde AFDEELING.

Kosten van het bestuur der provinciën.

Ingevolge art. 141, derde lid, der Grondwet beslist de wet